

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkisafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

14-cü istiqamət: Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi

Məlum olduğu kimi, Azərbaycanda diaspor quruculuğunun əsası Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. O, 2001-ci ildə Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayındakı parlaq tarixi çıxışında Azərbaycanın Şərqlə Qərb arasında dostluq körpüsü rolunu oynamasını, bu geosiyasi məkanların yaxınlaşması prosesinin tərkib hissəsi olmasını xüsusi qeyd edib.

Heydər Əliyev siyasətinin layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının indiki Prezidenti İlham Əliyev özünün fəaliyyəti sayəsində dövlətimizin daha da inkişaf etməsinə nail olur, ölkəmizin bütün sahələrdə sanballı uğurlar qazanmasını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi uğrunda mübarizənin fəallaşmasını, həmrəyliyimizin beynəlxalq aləmdə müsbət reputasiyasının formalaşmasını təmin edir. Qloballaşma şəraitində dünyada yaranmış vəziyyət həmvətənlərimizdən ictimai şüurda Azərbaycanın güclü ölkə imicinin geniş yayılmasına kömək edən daha adekvat fəaliyyət tələb olunur. Həmvətənlərimizin yaşadığı ölkənin ictimai-siyasi həyatında diasporun rolunun artması ilə əlaqədar problemlərin həlli üçün, soydaşlarımızın mülki hüquqlarının və onların tarixi vətəni Azərbaycanın milli mənafehlərinin qorunması məqsədilə ilk növbədə ziyallıların nümayəndələrinin iştirakı ilə təşkilati-hüquqi işi gücləndirmək lazımdır. Ancaq biz təəssüflə qeyd etməliyik ki, bu sahədə ciddi problemlər nəzərə çarplır.

Son vaxtlar digər ölkələrə mühacirət edən radikal meyilli soydaşlarımız bu prosesə maneçilik göstərir

Bəzi ölkələrdəki diasporun ictimai fəaliyyəti zamanın tələblərinə tam cavab vermir. Soydaşlarımızın intellektual səviyyəsindən yetərincə istifadə edilmir, bəzən isə bu amil inkar edilir. Bu problemin həlli xaricdəki diaspor təşkilatlarının və dövlət siyasətinin diqqət mərkəzində olmalıdır. Bu halda Azərbaycan diasporunun inkişafı və ümdə problemlərin həlli bəzən sərəməli diskussiya aparmaq olar. Azərbaycan diasporunun inkişafına mane olan sahələrlə bağlı ötən yazılarımızda qeydlər etmişik. Bura,

xüsusilə diaspor təşkilatlarının bir-biri ilə yola gedə bilməməsini, səfirliklərimizlə koordinasiyanın düzgün qurulmaması və ən əsası da, son vaxtlar digər ölkələrə mühacirət edən radikal meyilli soydaşlarımızın bu prosesə göstərdiyi maneçilik aiddir. Ölkə başçısı da defələrlə çıxışlarında diasporumuzda olan axsaqlıqların ünvanlarını konkret göstərərək, həmin problemlərin aradan necə qaldırılmasına dair yol xəritələri təqdim edib. Ölkə başçısı çıxışlarından birində Mərkəzi Asiya və Avropa ölkələrində diasporumuzun fəaliyyətinin qənaətbəxş olmadığını qeyd edib. Digər bir çıxışında isə cənab İlham Əliyev diplomatiya ilə diaspor siyasətimizin birgə koordinasiya edilməsinə böyük ehtiyacın olduğunu bildirib:

"Diaspor təşkilatları ilə əlaqədar sərəməli işləri necə aparmalısınız..."

"Mən hesab edirəm ki, bizim diplomatik fəaliyyətimiz daha sərəməli ola bilərdi. Mən defələrlə demişəm ki, bizim diplomatiyamız hücum diplomatiyası olmalıdır, passiv, özünü müdafiə edən diplomatiya olmamalıdır. Kiminsə xoşuna gəlmək naminə öz sözünü deməkdən çəkinən diplomatiya olmamalıdır. Mən bunu defələrlə demişəm, həm müxtəlif tədbirlərdə, həm Xarici İşlər Nazirliyində, Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirləri ilə görüşlərdə yol göstərmişəm ki, nə etməlisiniz. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı hansı addımları atmalıyıq. Xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən mətbuatla necə işləməlisiniz. Azərbaycanın iqtisadi maraqlarını necə müdafiə etməlisiniz, Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqlarını necə qorumaq olar. Diaspor təşkilatları ilə əlaqədar sərəməli işləri necə aparmalısınız. Beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycana bəzi hallarda ünvanlanan əsas-

Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələri üzrə Azərbaycan diaspor quruculuğu problemləri - Prezidentin konkret istiqamət göstərməsindən sonra...

sız ittihamlara necə cavab verməlisiniz. Düşməni necə susdurmalsınız. Demişəm, hər bir məsələ ilə bağlı yol göstərmişəm. Amma biz bu göstərişlərin həyatda öz əksini tapmasını görürük mü? Bir çox hallarda görmürük. Əfsuslar olsun ki, son vaxtlar bizim diplomatiyamız ölkəmizin uğurlu inkişafı ilə uzlaşmır, bəzi hallarda mənasız işlərlə, mənasız danışıqlarla məşğuldur".

"Hansısa ölkədə səfirliyin diasporla sıx əlaqəsi varsa, orada ciddi nəticələr əldə olunur"

Bizim üçün maraqlıdır, ölkə rəhbərliyinin qeyd etdiyi coğrafiyalarda diasporumuzun fəaliyyətinə mane olan hansı amillər var?

Qırğızıstanda fəaliyyət göstərən Türkdilli Dövlətlərin Siyasətinə Dəstək Fondu və "Dünya azərbaycanlıları və digər türkdilli xalqların İttifaqı" İctimai Birliyinin prezidenti Nüsrət Məmmədov "Bakı-Xəbər"ə açıqlamasında bildirdi ki, doğrudan da, deyilən ərazilərdə, hətta ondan da xarici yerlərdə diasporumuzun fəaliyyətində ciddi problemlər mövcuddur: "Bir az təvazökarlıqdan uzaq olsa da, deyəcəm. Ən güclü işləyən təşkilatlardan biri bizik, zorla fəaliyyət göstəririk. Mən uzun illərdir bizə yaradılan maneələrdən yazıram, bu barədə müsahibələr verirəm. Biz Azərbaycan mütəfəkkirlərinin əsərlərindən ibarət 114 kitabı öz şəxsi maliyyələrimizlə tərcümə və nəşr etdirib, sonra pulsuz yaymışıq. Çingiz Aytmatov kimi dahi şəxsiyyəti Azərbaycana gətirmişik. Bizim ən böyük problemlərimiz səfirliklərin diasporla koordinasiyanı düzgün qura bilməməsi səbəbindən yaşanır. Görünür, həqiqi fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatları öz şəxsi mənafehləri üçün çarpışan səfirləri qane etmir. Biz XİN sistemindəki neqativlikləri gördük. Ölkə başçısı da çıxışlarında defələrlə bu məsələlərə toxunub. Ümidvarıq ki, yeni nazir bu sahədə olan neqativlikləri tezliklə aradan qaldıracaq. Heç bir diplomat üçün dövlət maraqları şəxsi maraqlardan aşağı olmamalıdır. Buna baxmayaraq, biz öz işlərimizi həvəslə davam etdiririk. Keçən il Leyla xanım Əliyeva Qırğızıstanına gəlmişdi. O, "İssik-Kul" gölüne bir şeir həsr et-

mişdi. Qısa müddətdə onu Azərbaycan və Qırğız dillərinə tərcümə etdik və həmin şeirə mahnı da yazdırdıq. Sonra qərara gəldik ki, mahnı ilə bağlı bir festival da keçirək. Mahnını dünyanın bütün tanınmış dillərinə tərcümə etdik və hər dil də ifa etdik. Qırğızıstanın televiziyaçıları həmin tədbirləri mütəmadi şəkildə işıqlandırdı. Amma bu cür işlərin həyata keçirilməsində bizə maneçiliyi elə öz soydaşlarımız göstərdi. Məsələn, Qazaxıstanda bizim səfirliklə diaspor sıx əlaqədə çalışır. Çox da böyük işlər görürlər. Bu yazılarda Şimali Qazaxıstan vilayətindəki universitetdə tarix dərsləri təhrif olunmuş şəkildə keçirildilər. Ermənilərin vikipediya yerləşdirdiyi məlumatlar əsasında tələbələrə yanlış məlumat verildi. Bunu mən aşkar etdim. Həmin dəqiqə ölkəmizin oradakı səfirliyinə məlumat verdim. Çox operativ şəkildə həmin məsələni aydınlaşdırdılar. Elə həmin günü də problemin həlli istiqamətində fəaliyyətə keçildi. Bizim tərcümə etdiyimiz və elektron formada internetə yüklədiyimiz kitabların linkini göndərdik səfirliyə. Qərara alındı ki, Azərbaycan tarixi həmin kitablardan öyrənilsin. Görürsünüz mü, hansısa ölkədə səfirliyin diasporla sıx əlaqəsi varsa, orada ciddi nəticələr əldə olunur".

"Təklif etdiyim mexanizm tətbiq edilə, biz diasporumuzda olan bütün axsaqlıqları aradan qaldırırıq"

Diaspor fəali bildirir ki, ölkə başçısı öz çıxışlarında defələrlə 50 milyonluq dünya azərbaycanlılarının Prezidenti olduğunu bildirdi: "Azərbaycanda cəmi 10 milyon əhali var. Deməli, kənarında 4 dəfə çox soydaşımız var. Düşünürəm, hər bir səfirlikdə Diaspor Komitəsinin nümayəndələri

olmalıdır və deyilən sahənin kurasiyası onlara tapşırılmalıdır. Hazırda bu sahənin kurasiyası XİN-ə aid olan nümayəndələrin səlahiyyətindədir. Onda biz dəqiq bilirik ki, işimizi kimlə koordinasiya edirik. İndi qalmışdır odla su arasında. Mən Diaspor Komitəsinin sədri Fuad Muradovla bu ilin əvvəlində görüşdüm. Hiss olunur ki, çox işlər qalmışdır. Buna mane olan səbəbləri dedim. Təklif etdiyim mexanizm tətbiq edilə, biz diasporumuzda olan bütün axsaqlıqları aradan qaldırırıq. Belə də dövlət büdcəsinə də yük düşməyəcək. Bir dövlət qurumunun nümayəndəsini digəri əvəz edəcək. Rusiya kimi ölkədə bizim vahid bir diaspor təşkilatımız yoxdur. Orada hazırda 4 böyük təşkilat liderlik uğrunda bir-birini qırır. Deməli, Rusiyadakı diasporumuzun gücü ən azından 4 dəfə azalıb. Ermənilər isə bir Ara Abramyana tabedirlər. Diasporumuzun inkişafına mane olan cəhətlərdən biri də rəqib təşkilatlar arasındakı liderlik mübarizəsidir. Mərkəzi Asiyada mütləq mənada diasporun işini tənzimləyən koordinasiya şurasının yaradılmasına zərurət var. Səfirliklərin bu prosesə müdaxiləsinə imkan verilməlidir. Belə olsa, işlərdə uğur əldə olunacaq. Biz öz işimizi yaxşı bilirik".

"Bəzən plakatın bir ucundan tutmağa bir soydaşımızı tapmırıq..."

Avropadakı diaspor təşkilatlarının vəziyyətində narahatlığın olduğunu təsdiqləyən tanınmış diaspor xadimi, Dünya Azərbaycanlıları Konqresi İcra Aparatının sədri Samir Adıgözəlli qəzetimizə açıqlamasında bildirdi ki, ölkə başçısının nəinki bununla bağlı iradəsi olub, hətta vəziyyətdən çıxış yollarını da göstərmiş: "Biz həmin ölkələrdə tez-tez oluruq. Vəziyyət bütün qitə boyu eyni

deyil. Məsələn, Şərqi Avropada vəziyyət Qərbi Avropadan daha yaxşıdır. Qərbi Avropa ölkələrində bizim diaspor təşkilatları arasında, demək olar ki, koordinasiya yoxdur. Biz onların fəaliyyətini yalnız Novruz bayramlarında şəkərbura ilə foto çəkərək paylaşanda görürük. Biz gedib həmin ölkələrdə tədbir keçirəndə, bəzən plakatın bir ucundan tutmağa bir soydaşımızı tapmırıq. Ən inkişaf etmiş Qərb ölkələrində təmsil olunan diaspor təşkilatlarımızın heç birinin sayının olduğunu rast gəlmədim. Söhbət xəbər saytlarından gəlir. Həmin ölkələrin öz dillərində Azərbaycan mədəniyyətini, həqiqətlərini təqdim edən bir informasiya, təbliğat resursundan gedir. Maneçilik törədən başqa bir amil həmin ölkələrə son illər ərzində daha çox radikal siyasət mövqeli insanların axın etməsidir. Etiraf edirəm ki, onların Azərbaycanla bağlı mövqeləri ermənilərlə tam uyğun gəlir. Yəni həmin adamlar oturub orada dövlətimizlə mübarizə aparırlar. Bunu ermənilər də edirsə, deməli, işimiz daha da çətin olur. Son Tovuz hadisələrində biz bunun acı nəticələrini gördük. Səbəblərdən biri də səfirliklərimizin yarıtmaz işi olub. Biz həmin ölkələrdə keçirdiyimiz tədbirlərə nə qədər dəvət etsək də, səfirliyimizin nümayəndəsini gətirə bilmirdik. Belə diaspor fəaliyyəti, təbii ki, öz çatışmazlıqlarını açıq bürüzə vermiş olur".

Sadələndirən bütün bu problemlərin həlli istiqamətində əməli işlər görülsə, biz istədiyimiz diaspor fəaliyyətini görə bilərik.

Məhəmmədəli QƏRİBLİ

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.